No. 1068 Zaterdag 11 Juni 1904. 21ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.

BUREAUX VAN DIT BLAD
REDACTIE: Waterkant, Otrabanda, No. 223
ADMINISTRATIE: Plein Concordia, No. 129, Pietermaaí

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number sol fl. 0,20.

Curaçao, 10 Juni.

IRRIGATIE.

De heer J. H. B. G. schreef in N°. 9 van *De Vrijmoedige*, dd. 2 Juni, een stuk *tegen* irrigatie.

„De ondervinding, die elk beschaafd landbouwer hier opgedaan heeft, leerde hem, dat het besproeien van terreinen, die onder cultuur gebracht zijn, niet voldoende kan geschieden met water, dat uit putten opgepompt moet worden en door kanaaltjes door die cultuur moet stroomen: de quantiteit water, welke vereischt wordt, om door en over die terreinen te stroomen, zoude ongetwijfeld te gering zijn om den grond, die door den fellen wind en de zon uitgedroogd wordt te verzadigen en zich te verspreiden over een tamelijk uitgestrekt stuk land, dat men toch veronderstelt voor eene cultuur noodig te hebben."

En iets verder zegt de schrijver, na een korte berekening der onkosten, welke o. i. te veel op veronderstellingen rust en te weinig op zuiver aangegeven proeven:

„De cultuur op deze wijze uitgeoefend, zal naar ons inzien al te kostbaar zijn en den ondernemer te weinig of geen voordeel verschaffen. Wij hebben geene besproeiing noodig voor de cultures, die voor dit eiland levensvatbaarheid hebben."

Nu gelooven wij wel niet, dat, wat de heer J. H. B. G. verklaarde, werkelijk vrij algemeen in onze Kolonie bij de landbouwers als een vaststaand beginsel geldt, maar meenen toch eenige moeilijkheden daartegen te mogen releveeren om een ieder des te sterker van het tegenovergestelde te overtuigen.

Vooreest zijn de feiten wel eenigszins in tegenspraak met het z. g. algemeen beginsel, dat irrigatie op Curaçao niet uitvoerbaar is, veel te duur en te weinig winstgevend.

Ziet slechts over de dorre vlakten van ons eiland. Hoe komt het, dat ons oog bekoord wordt door die vriendelijke oasen te midden der woestenijen? Is het niet, omdat men telkens een put ontwaart, meermalen voorzien van een windmolen? Irrigatie, zij het op bescheiden schaal, heeft dat frissche groen getrokken uit onzen vruchtbaren bodem, welke slechts op water wacht om honderdvoudige vruchten te leveren. Het zijn moestuinen, paragrasvelden, boomgaarden, oranjeriën, cultures, die wel degelijk voor dit eiland levensvatbaarheid hebben en zoete winste geven.

Wij zijn het volkomen eens met den schrijver, dat voor onze droge eilanden de *bij uitstek* geschikte culture sisal is en aloë, die weinig of geen irrigatie behoeven, tenzij in het begin gedurende de eerste maanden als de jonge plantjes nog gekweekt moeten worden en misschien ook nog de eerste weken na het planten, evenals de divi-divi en katoen. Maar moeten wij daarom alle andere cultures geheel over het hoofd zien? Goddank, dat op sommige plantages reeds een begin wordt gemaakt met irrigatie. Aan deze geregelde besproeiing, een of tweemaal per week, is het te danken, dat een jonge aanplant van kokos en andere vruchtboomen in de droge tijden niet wegstierf, minstens niet schrikbarend achteruitging, zoodat het grootste gedeelte der regenmaanden noodig was om bij te komen, waardoor groei, ontwikkeling en bloei wordt tegengehouden en derhalve ook geen vrucht, of zeer klein en laat wordt verkregen.

Neen, ook op Curaçao gaat dikwijls de natuur boven de leer. Men doet hier wel degelijk aan irrigatie, maar nu men er van hoort spreken, als van iets *nieuws*, nu schrikt men er voor terug en meent dat het op Curaçao onmogelijk kan worden toegepast.

En toch is het irrigeeren, maar dan meer algemeen, op uitgebreider schaal en volgens *vast systeem* zeer nuttig voor onze eilanden.

De heeren HAVELAAR en VAN HALL bevelen ten zeerste een meer algemeene bevloeiing aan. Dit zijn toch zeker lieden van gezag, en die het goed meenen met onze kolonie, de eerste is ingenieur bij den waterstaat, de tweede doctor in de landbouwkunde. Zij vullen dus elkander aan en zijn eensluidend in hun oordeel, dat irrigatie zeer nuttig werken zal tot hoogeren bloei van onzen landbouw.

Dit is theorie. Zeker.

Doch ook de praktijk pleit voor uitgebreider bevloeiing.

De kleine stukjes grond, die nu nat gehouden worden voor moestuin, paragrasveld, oranjerie of boomgaard maken zeker de onkosten goed, want deze wijze van irrigatie wordt steeds algemeener en bestaat reeds jaren. Zoo het de moeite niet loonde, het zou zeker niet zoo lang stand hebben gehouden, noch zoo algemeen worden toegepast.

Om deze wijze van bevloeiing uit te breiden, is het soms nog niet eens noodig meerde putten te graven.

Men mag nog gerust de bekende moeilijkheid: „Hoe kan men irrigeeren, als er geen water is", wat terughouden. Wij spreken hier alleen over de reeds bestaande putten. Zij zijn al vrij talrijk, maar worden niet zoo doelmatig mogelijk gebruikt.

Dit is natuurlijk het makkelijkste geval, de irrigatie bestaat reeds maar moet alleen wat verbeterd. Men graaft de kanaaltjes waarin het water loopt eenvoudig wat verder, of verlengt de aanvoerbuizen en ontgint op eene andere plaatst dicht bij den put nog een tweede of derde veldje voor een of andere culture, welke drie velden dan ieder een halven dag, of om den anderen dag of tweemaal in de week besproeid kunnen worden. Dit hangt geheel af van de culture waarop men zich toelegt, van droogte van den bodem en hevigheid van den wind. Zoo kan men met *een* goeden put reeds veel meer doen, dan tot dusverre gedaan werd.

Waaromtrent men echter vooraf zekerheid moet hebben, is het debiet van deze putten en het gebied, dat

Feuilleton.

DOOF, STOM EN BLIND.

Een in Londen pas verschenen boek behandelt een beroemd psychologisch geval, de opvoeding der doofstomme, blinde Laura Bridgman door haar leeraar dr. Howe.

Toen Charles Dickens op zijn eerste reis door Amerika Perkins' eerste Amerikaansche blindeninstituut te Boston bezocht, leerde hij Laura Bridgman kennen, die destijds nog een jong meisje was; zij leefde van 1829 tot 1889. Zij was blind, doof en stom, bezat geen zintuig voor den reuk noch voor den smaak; zij had alleen tastvermogen. „Daar stond zij voor mij, als in een marmeren gevangenis opgesloten, die door geen licht of geluid kon bereikt worden; haar arme witte hand wenkte door de opening in den muur een medelijdend hart, om hulp smeekend opdat eene onsterfelijke ziel zoude worden verlost."

De hulp was reeds gekomen, toen Dickens haar zag. „Uit dien treurigen toestand was dit zachte, onschuldige, dankbare schepsel opgewassen, van welks gezicht het licht des verstands en de vreugde afstraalden." Die hulp was gekomen door dr. Samuel Howe. Hij heeft verschillende berichten over Laura uitgegeven; zijn drukke bezigheid lieten hem echter niet de gelegenheid om, zooals het zijn wensch was, de geheele methode nauwkeurig openbaar te maken, waardoor hij de wonderbare-verandering te weeg bracht. Uit zijne berichten, uit het dagboek van Laura Bridgman, de aanteekeningen harer leermeesters en uit haar eigen herinneringen hebben nu zijn twee dochters een interessant boek samengesteld: „Laura Bridgman" dr. Howes famous pupil, and what he taught her."

Dr. Howe was met zijn inzichten over de behandeling van zulke ongelukkigen zijn tijd ver vooruit. Het geval van Laura Bridgman stond langen tijd alleen en verwekte in geheel Amerika en Europa buitengewone belangstelling. Allen die datzelfde gebied betreden hebben, zijn de wegen gevolgd, door hem uitgebakend; het beroemste geval in den nieuweren tijd is dat van Helen Keller. Dr. Howe had daarentegen met de moeilijkheden van een ongebaanden weg te kampen. Laura Bridgman was bij haar geboorte zeer zwak en teer; in de eerste maanden was zij aan zware toevallen onderworpen. Zij beterde voor eenigen tijd; op den leeftijd van twintig maanden was zij volkomen gezond en haar geestesvermogens ontwikkelden zich snel voor haar jeugdige jaren. Bij het voltooien van haar tweede jaar echter kreeg zij weer toevallen en uit haar langdurige ziekte kwam zij te voorschijn als het hulpelooze wezen, dat dr. Howes medelijden opwekte, toen hij haar als achtjarige in de stad Hanover (New Hamp-(shire) zag. Hare ouders, die landbouwers waren, stonden hem toe haar naar zijn instituut te Boston te brengen, waar hij nu zijn theorieën in de praktijk kon omtzetten.

Voor de eerste oefeningen werden op verschillende voorwerpen voor dagelijksch gebruik als sleutels, lepels, messen, kleine papierstrookjes geplakt, waarop de naam van het voorwerp met tastbare letters gedrukt was. Gemakkelijk was het nu 't kind er toe te brengen, de voorwerpen te betasten en nieuwsgierig te onderzoeken. Het tastgevoel in al haar kleine vingers was zoo ontwikkeld, dat zij aanstonds bemerkte, dat de kromme lijnen, van het woord „sleutel" met den vorm van die van „lepel" verschilden; ook, dat het eene voorwerp niet den vorm van het andere had. Daarop werden dezelfde woorden, uit papier geknipt, haar in de hand gelegd, en zij bemerkte nu, dat deze letters geleken op die gene, die op de voorwerpen geplakt waren. Zij toonde haar waarneming daardoor, dat zij de letters die het woord „sleutel" vormden op den sleutel legde en zoo ook met den lepel. Een zachte, aanmoedigende streek met de hand over haar hoofd was haar belooning genoeg en zij gaf den wensch te kennen de oefening voort te zetten, hoewel het doel haar niet duidelijk kon zijn. De verschillende oefeningen werden ontelbare malen herhaald, dag aan dag, week op week met een oneindig geduld.

Den eersten tijd was het werk niet zeer bemoedigend, het had „niet meer gevolgen, dan wanneer men een slimmen hond eenige kunstjes leert." Ten laatste begon het kind echter te begrijpen, dat iemand een verband tusschen zijn gedachten en de hare trachtte te verkrijgen. Dr. Howe schildert dat oogenblik volgenderwijs:

De arme had in stomme verwondering neergezeten en geduldig alles nagedaan, wat haar leeraar deed; maar nu lichtte de waarheid in haar op; haar geest begon te werken; zij begreep, dat er een weg was, om een teeken te geven van alles, wat in haar geest omging en het aan een anderen geest mede te deelen; en plotseling verhelderde haar gelaat, een onsterfelijke geest zocht een nieuw verband met andere geesten Ik kon het oogenblik vaststellen, waarop haar geest tot die erkenning kwam en zij licht op haar gelaat afstraalde; ik zag dat de groote hinderpaal was weggeruimd, en dat van nu af geduldige arbeid en doelbewuste opoffering alles zouden uitrichten.

Tot dan toe was zij in de beteekenis van zekere woorden onderricht. Nu werden haar enkel letters ter hand gesteld, die zij tot woorden moest samenvoegen en langzamerhand leerden zij zoo het geheele alphabet. Het was een moeilijk werk, maar de drang naar wetenschap was nu eenmaal ontstaan. Als men het desbetreffende hoofdstuk leest, het uittreksel uit Laura's dagboek en de mededeelingen harer leermeesters, kan men elken stap van de duisternis naar het licht volgen.

zij kunnen bedienen. Men moet juist weten hoeveel water de put dagelijks leveren kan en hoeveel voor een of andere culture noodig is om goede renten af te werpen. Niet alle planten, immers, behoeven evenveel water om goed te groeien en vruchten te geven, niet iedere grond droogt even hard uit. Men zoude derhalve een culture die zeer veel irrigatie vordert kunnen verbinden met een andere die minder noodig heeft.

De heer HAVELAAR schreef reeds in zijn rapport: Gegevens omtrent het debiet van dergelijke putten en het gebied, dat zij kunnen bedienen, konden door den ondergeteekende niet verkregen worden. Waarnemingen daaromtrent waren in de meeste gevallen door belanghebbenden niet of slechts zeer vaag gedaan en zouden, willen zij eenige beteekenis hebben, zich niet over te korte periodes moeten uitstrekken.

In den tijd noodig voor de vulling der reservoirs heeft men natuurlijk een maatstaf voor het debiet, mits daarbij tevens rekening worde gehouden met de verder daarop betrekking hebbende omstandigheden, nl. den waterstand in den put en de kracht van den wind."

Dit laatste, de kracht van den wind, zal nu juist niet een ieder zuiver kunnen berekenen, zoodat de formule volgens welke men te werk gaat er wel wat minder wetenschappelijk zal uitzien. Dit moet ons echter niet afschrikken. Hoofdzaak is dat wij letten op meer of minder sterken wind en dit in aanmerking nemen bij het onderzoek naar het aantal uren benoodigd om ons reservoir, welks inhoud eveneens bekend moet wezen door een molen te vullen. Put men 't water met de hand, dan is het van zelf gemakkelijk om te weten te komen over hoeveel water men uit zijn put kan beschikken en hoeveel tijd men noodig heeft om dit op te halen.

Een ieder, wil hij goed landbouwer wezen, moet zijn put kennen en juist kunnen aangeven hoeveel water hij dagelijks voor bevloeiing kan aanwenden.

Weet men dit eenmaal, dan onderzoeke men hoeveel water een bepaalde culture noodig heeft.

Ook hier wijst de heer HAVELAAR ons de goede richting aan.

„Wanneer voor de bepaling der benoodigde hoeveelheden bevloeiingswater partij wordt getrokken van de elders opgedane ondervinding, kunnen de volgende gegevens dienen, getrokken uit het gedeelte *Bevloeiingen*, van het werk „Waterbouwkunde."

Waarnemingen in Algerie gedaan gedurende een zeer drogen zomer geven omtrent mais het volgende.

(Men ziet dat men elders ook de maisvelden besproeit,' iets wat hier zeker algemeen als onmogelijk werd gehouden.)

„Deze (maïs) wordt geplant tegen het einde van den regentijd, in den loop van April, en half Juli geoogst. Gedurende de twee maanden Mei en Juni zijn 4 besproeiingen noodig van 400 tot 600 M.³, hetgeen overeenkomt met doorloopend 0,31 á 0,40 L„ gemiddeld 0,385 L. per sec. per H. A.

Oranjeboomen vereischen in de 6 droge maanden 12 besproeiingen o. a. 400 M³ of doorgaande 0,31 L. per sec. per H. A.

De rupsklaver of luzerne, die voor veevoeder dient, geeft in een tijdvak van 5 maanden 6 sneden, de eerste op het einde van April, de laatste op het einde van September. In dien tijd worden de velden 10 maal besproeid, elke keer met 400 M³ per H. A. hetgeen over 5 maanden verdeeld overeenkomt met een doorloopenden aanvoer van 0,30 L. per sec. per H. A. Voor moestuinen worden verschillende cijfers aangegeven naar den aard der gekweekte groenten; salade, radijs, 2 maal 's weeks, tomaten, wortelen, als zij groot zijn, slechts 1 maal 's weeks, aardappelen eens in de 10 dagen, gemiddeld in de zomermaanden 6 besproeiingen van 400 tot 600 M³ per maand, waarbij men dus kan rekenen op een doorgaanden aanvoer gedurende de 6 maanden van 0,93 tot 139 L. per sec. per H. A.

Tabak heeft noodig 4 beproeiingen in 3 maanden of doorloopend een aanvoer van 0,20 L. per sec. per H. A.

Voor Zuid-Spanje worden de benoodigde cijfers gemiddeld 20% hooger opgegeven.

Voor Java rekent men voor mais op 0,25 tot 0,60 L. per sec. per H. A., voor cassave en hatjang 0,33 tot 0, 8 L

In Britsch-Indië is naast de groote irrigatie-werken op ruime schaal gebruik gemaakt van bevloeiing door middel van putten. Men onderscheidt de z. g. cutchawels, onbemetseld, omdat zij niet bijzonder diep behoeven te zijn en de diepere bemetselde putten. Een groot bezwaar is daar dat het ophalen van het water zooveel arbeid vereischt. Om 2 H. A. te besproeien zouden dagelijks 6 man met 3 span buffels noodig zijn."

Wij hebben het lange stuk nog niet eens in zijn geheel overgenomen, maar toch geeft de heer HAVELAAR in het bovenaangehaalde wel het bewijs dat er op Curaçao volstrekt geen irrigatiesysteem bestaat, wat toch hoog noodig is.

Men kan nu niet met zekerheid verklaren of men al het putwater, waarover men beschikken kan wel zoo goed en voordeelig mogelijk gebruikt, of men het integendeel niet vermorst en onnut weg laat loopen.

„Over het algemeen en meer speciaal waar het water direct uit de reservoirs wordt benut, heeft men in de meeste gevallen slechts weinig werk er van gemaakt om het regelmatig, dat is dus zoo zuinig mogelijk, over het terrein te verspreiden en zoodoende van het beschikbare water zoo veel mogelijk partij te trekken."

Het water blijft nu soms langer stroomen dan strikt noodig is voor een bepaalde culture, paragras bijv. of te veel over een reeds lang voldoende besproeid gedeelte, terwijl een een ander stuk door een steen of door een kleine verheffing van den bodem welke den loop van het water keert, zoo goed als droog blijft, en veel te weinig water ontvangt.

De heer HAVELAAR zegt over onze wijze van besproeiing:

Zooals boven werd vermeld wort het water uit de reservoirs geleid naar de te bevloeien oppervlakte door eenvoudig overloopen of door middel van eenige afsluitbare openingen in den wand van 't reservoir, terwijl gewoonlijk pijpleidingen worden gebezigd, waar men het water over iets verder aftand wenscht te benutten. T-stukken in de buisleidingen van ± 5 cM. diameter gesloten met houten proppen, dienen dan om hier en daar af te tappen, terwijl op Groot Piscadera, eigenaar den heer Jones, in dit opzicht meer doelmatig en systematisch wordt te werk gegaan, door het water in pijpen te leiden naar de te bevloeien vallei, waar het terecht komt in kleinere reservoirs, van waaruit weder drie of vier pijpleidingen het water verder verspreiden, terwijl een dezer pijpen voert naar een verder gelegen reservoir, van waaruit weder dergelijke pijpen uitgaan.

Van uit deze kleine reservoirs heeft men handbesproeiingen voor de vruchtboomen, waarbij veelal de voorzorg wordt gebruikt om door kleine aarden ringen om de boomen meer partij te trekken van de besproeiing terwijl, waar rond de reservoirs paragras wordt verbouwd, men deze eenvoudig laat overloopen.

Door voldoende besproeiing en omwerking is de eigenaar er gaandeweg in geslaagd eene aanzienlijke oppervlakte, die vroeger onbebouwbaar was tot goeden grasgrond te maken.

Dat men op deze wijze werkende, gunstige resultaten kan verkrijgen, wordt door bedoelde plantage zeker wel bewezen."

En verder wil ook de draagkracht van onze aanhaling niet gaan. Wij wilden allen bewijzen dat men op Curaçao klaagt over gebrek aan water en er eigenlijk zeer slordig mede omgaat.

Men laat de velden maar onder water zetten zonder te weten of dit te veel of te weinig is. Zoo hier verandering in komt, zoo men eindelijk eens volgens vaste gegevens besproeien ging, zoodat er geen druppel water te veel wegliep, ware er al veel gewonnen en men zoude ondervinden, dat reeds *één put* wonderen werkt.

Wetenschap.

In een gesticht te Warschau bevindt zich een 12jarig meisje, Sabine W., die, hoewel van zeer zwakke geestelijke vermogens toch een ware rekenkunstenares mag worden genoemd. Op haar zevende jaar kreeg zij, na een zwaren aanval van typhus een hersenziekte en langzamerhand namen haar geestelijke vermogens af. Zij kan lezen noch schrijven en beschikt slechts over een zeer beperkten kring van voorstellingen. Volslagen ongevoeligheid voor indrukken wisselt bij haar af met hevige opwinding en met aanvallen van vallende ziekte.

Dit in aanmerking genomen, vallen bij haar twee bijzondere eigenschappen des te meer op: te weten haar vaardigheid in het rijmen en haar buitengewoon rekentalent. Rijmen schudt zij om zoo te zeggen uit haar mouw, weliswaar zonder dat zij zich van de beteekenis der woorden bewust is. Merkwaardig is echter vooral haar bekwaamheid in het uit het hoofd rekenen. Reeds toen zij nog te huis was bij haar ouders maakten haar geestelijk normaal aangelegde zusters van die eigenschap gebruik om het zich gemakkelijk te maken bij het schoolwerk en in het gesticht trachten de doctoren dikwijls haar door middel van koekjes of lekkers, de eenige dingen waar zij iets om geeft, in een gunstige stemming te brengen om haar eigenschappen te kunnen bestudeeren. Buitengewoon is vooral Sabine's vaardigheid in het vermenigvuldigen. Getallen van twee cijfers vermenigvuldigt zij met de grootste voor menschen te bereiken snelheid, en wel zóó, dat het antwoord meestal bliksemsnel op de vraagt volgt en men den indruk krijgt, dat het tijdsverloop tusschen beide eenvoudig niet te meten zou zijn. Het deelen gaat haar even snel af, terwijl zij bij het optellen en aftrekken echter naar verhouding langzamer te werk gaat en niet zelden fouten maakt.

De patiente heeft een bijzondere en onverklaarbare voorliefde voor het getal 16, waarmede zij overbluffend snel vermenigvuldigt en rekensommen uitvoert; de dokter, die haar behandelt is tot de conclusie gekomen, dat het getal 16 voor haar het grondgetal is geworden van een geheel getalstelsel, en het daarin dezelfde positie inneemt als het getal 10 in ons decimaalstelsel.

Toen men haar vroeg hoeveel 23 × 23 was noemde zij onmiddellijk het getal 529, er uit eigen beweging bijvoegende dat het zooveel als 33 × 16 + 1 was.

Door het doen van systematische vragen gelukte het een dokter eenige der rekenmethodes der zieke uit te vorschen. De eerste en het meest door haar gebruikte methode is het splitsen van een getal in verschillende factoren. Zoo rekende zij bv. toen men haar naar het product van 45 × 18 vroeg als volgt: 45 × 2 × 9 = 810, terwijl zij verder 27 × 27 omzette in 3× 3× 9 × 9 = 729.

Wanneer de getallen niet kunnen worden gesplitst, gebruikt zij een andere methode, die uit het volgende voorbeeld blijkt: 79 × 79 =? Het onmiddellijk gegeven antwoord luidde: 6241. Hiertoe geraakte de zieke volgens eigen verklaring door de volgende gedeeltelijke berekeningen:

70 × 70 = 4900
9 × 70 = 630
79 × 9 = ...

Het laatste product werd niet door haar genoemd en zij maakte enkel de opmerking dat het product, in zijn geheel 6241 uitmaakte.

Deze kunstgrepen geven echter nog geen voldoende verklaring van haar bijzondere vaardigheid en de doctoren meenen, dat zij zeer vele der uitkomsten van vermenigvuldigingen met getallen van twee cijfers uit haar hoofd moet kennen.

Bij vermenigvuldigingen met grootere getallen toont het meisje veel minder vaardigheid.

Het geval is des te merkwaardiger, aangezien de zwakte der geestvermogens bij het meisje te voorschijn is, geroepen door uitgebreide en zeer ernstige storingen der hersens.

(*De Maasbode.*)

Ingezonden Stukken.

Geachte Redactie,

Er is hier weer een heel rumoer; op ons eilandje. Er is weer een storm of 't op de volle zee is of op een rivier of in een glas water, durf ik nog niet uit te maken, maar storm is er. Verbeeld u, er zijn bij den gezaghebber klachten ingezonden, dat men hout gekapt heeft op gronden, zoo pas afgegeven volgens een huurcontract, klachten ingediend door districtmeester, enz., enz., enz. Dat kan nu weer een proces geven, want U begrijpt: hout kappen, vooral in dezen tijd van culture en terwijl sommigen denken, dat de omgehakte boomen den regen terughouden, is iets verschrikkelijks. Een en twintig mannen zijn reeds opgeroepen om hunne namen op te geven. Een en twintig, naar men zegt, komen er nog een heel partijtje bij. Zij zeggen, dat zij geroepen zijn, om hun naam op te geven, meer niet. Doch gij begrijpt, er zal wel iets meer verhandeld zijn. Zij zullen wel gehoord hebben, waarom zij geroepen zijn om hun naam op te geven. Maar wat hebben zij geantwoord? hoe hebben zij zich verdedigd of willen verdedigen? Dat is de kwestie. Ieder mensch zoekt zelfbehoud, natuurlijk zoo ook de aangeklaagde. Zij zullen zich zoo gemakkelijk niet een boete laten opleggen met eenige dagen arrest en verlies misschien van hun grond, dien zij met zoo zuur verdiende penningen verkregen hebben. Die luidjes verdedigen zich en verklaren het volgende, dat door honderden getuigen, twee zal wel voldoende zijn, kan beëedigd worden.

Meer dan twee jaar geleden is de rooimeester en de noodige andere mannetjes naar de gronden vertrokken om te rooien. Zij gaven de lui de lijnen aan, waarop zij de schuttingen of omheiningen moesten plaatsen en zeiden, dat men nu gerust kon voortwerken met boomen kappen, welke zij noodig hadden voor hun werk; doch eerst rooigeld, begrepen? Toen het rooigeld betaald was en de omheiningen geplaatst waren, kwam een bericht, dat zij vooreerst maar niet op die gronden moesten rekenen. Die woorden zijn natuurlijk niet letterlijk weergegeven. Na twee jaar en nog langer kunnen zij zich die woorden niet letterlijk herinneren, doch de zin er van en de gegeven volmacht is uit-

gesproken. Ook mooi! Neen, maar dat is niet in den haak, dacht ik. Het heeft hier allen schijn, dat de rooimeester op eigen houtje gehandeld heeft. Er zal gerooid zijn en het geld ervan is opgestreken op eigen houtje en het versje kwam mij in de gedachte: Grooten stelen enz. Maar foei, zulke gedachten zijn niet goed, die moet ik van mij af zetten. Het zal wel in den haak zijn of een vergissing. Eenige weken geleden, dus na ruim twee jaar wachtens, kregen de luidjes hun gronden en nu is men er als de kippen bij, Districtmeester of boschwachter of beiden of andere grootheden zijn nu komen aanklagen, dat zij hout gekapt hebben, waarvoor zoogenaamde officieele personen permissie hebben gegeven. En dat wordt aangebracht alsof het *nu* gebeurd is. Er zullen er wel bij zijn, die na het ontvangen der huurcontracten hier en daar een hak gegeven hebben, een hak aan een boom, die toch voor niets dient, geen vruchtboomen, hoor, naar zij zeggen; wel in hun huurcontract staat, dat zij wel mogen snoeien en zij hebben niets anders gedaan dan gesnoeid, zonder dat kunnen zij onmogelijk planten. Wat hebben zij aan een stuk grond gegeven om te planten dat volstaat met struiken, indien zij die struiken niet mogen korthakken, zij zijn niet weggehakt, maar gesnoeid. Doch over die luidjes heb ik het niet. Zij zullen, zoo noodig, zich zelven wel verdedigen of laten verdedigen. Maar zie je die eersten, die op permissie van den rooimeester gehakt hebben, al hebben die ook meer gedaan dan gesnoeid, zijn geheel onschuldig erin geloopen, doch naar mijne meening zijn *zij* schuldig, die hebben opgemeten, geld er voor namen en de luidjes zeiden, dat zij konden kappen. Zoo iets moet niet in den doofpot blijven.

Met de meeste achting blijf ik van UEd.

dd. Dienaar,

B.

Aruba, 7 Juni 1904.

Nieuwsberichten.

Curaçao.

Officieele Berichten.

Namens den Hoogedelgestrengen Heer Gouverneur wordt hierbij bekend gemaakt, dat blijkens een van den Nederlandschen Zaakgelastigde te Caracas ontvangen mededeeling, door de Regeering in het departement Vargas van het federaal district, waarin de haven van La Guaira gelegen is, artikel 20 der wet van 11 April 1903 op de vreemdelingen uitvoerbaar is verklaard.

De vertaling van genoemd artikel 20 luidt:

„Artikel 20. De vreemdelingen, die „naar de Republiek komen om toe„gelaten te worden op het grond„gebied, zullen aan de eerste civie„le overheid der plaats waar zij „aankomen, documenten moeten „overleggen, die hun persoonlijken „staat bewijzen, benevens een bewijs „van goed gedrag afgegeven door „de overheid der laatste verblijf„plaats, beide documenten behoor„lijk gewaarmerkt."

* *
*

Bij Gouvernements-beschikking, dd. 6 Juni 1904, N°. 415, is de Heer Mr. Ph. F de Haseth Evertsz benoemd tot tijdelijk lid van de Schoolcommissie alhier.

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

Rafael Altimari, Prospero Baiz & Co., Bird, Th. L. Broos, Theodor Cardoze, Celin Colino, Morris E. Curiel, Gendrina Danchi, Amelia de Henriquez, H. A. de Lima, Delvalle Hnos. & Co., D. de Marchena Jr., Juan Felipe García, Johans Hans, Anna Henriquez, M. H. C. Henriquez, Hendrik Kramer para entregar á Federico Kramers, Resp. Log. Orden No. 45, Jan Maal, Mariettie Moón, J. E. Spratly, J. O. v. d. Linde en G. A. Pinedo P. (aang.)

Niet voor verzending vatbaar een drukwerk geadresseerd aan José Fermin Perez, San Pedro de Macoris.

Dr. C. J. J. van Hall.

Wij zijn ten laatste aan het slot der besprekingen genaderd. Door gebrek aan tijd en overvloed van stof moest veel zeer kort worden besproken en doordat deze besprekingen nogal geänimeerd waren konden wij onmogelijk alles weergeven, wat er verhandeld is. Wij moeten ons bepalen tot de hoofdpunten.

Dr. v. Hall. Welk gras is nu het best geschild voor hooi-bereiding? In den regentijd is er genoeg veevoerder, wij moeten voornamelijk het oog houden op de droge tijden, op het hooi.

Op Curaçao komen twee grassoorten voor ingevoerde en inheemsche.

Wij hebben niet veel tijd over om proeven te nemen met het inlandsche gras, zoo spoedig mogelijk moeten wij veel en goed hooi hebben. Welnu het is bekend en op de tentoonstelling bewezen, dat Johnson- en Bermuda-gras hiervoor uitstekend geschikt zijn, wachten wij dus niet op de nog onbekende proeven met het inlandsche gras, maar beginnen wij met Johnson- en Bermuda-gras te planten.

C. Gorsira Fz. Er is iets tegen Johnson-gras, namelijk, dat het sterk geïrrigeerd moet worden. Paragras is beter bestand tegen droogte.

Dr. v. Hall. Volkomen waar, doch paragras wordt als hooi niet gebruikt door de beesten, 't is te scherp en te taai. Dit kan dus voor hooibereiding moeilijk in aanmerking komen.

A. Henriquez noemt daarenboven nog een ander voordeel van Johnson- en Bermuda-gras, dat het vele water weer goed maakt; zij planten zich uiterst snel voort en breiden zich van zelf uit.

Dr. v. Hall blijft derhalve bij zijn opinie en raadt deze twee grassoorten alsmede een derde *Buccopatoe*, wat ook volgens verklaring van vele planters heerlijk, geurig hooi levert, ten sterkste aan.

Een ding mag men echter nimmer uit het oog verliezen. Nooit gras trekken, altijd snijden.

Dr. v. Hall. wenscht ook nog een oogenblik te spreken over divi-divi.

Hij verzoekt het Bestuur der Curaçaosche Maatschappij te onderzoeken hoe de looistof uit divi-divi gewonnen wordt en of dit hier dan niet kan geschieden.

(Wij meenen hier bescheiden in herinnering te mogen brengen, wat de heer Havelaar schreef in zijn rapport:

„De ondergeteekende meent als een middel tot besparing op de vrachtprijzen te mogen aanbevelen eene proef te nemen met het verzenden van goede divi-divi in gemalen toestand. De hoofdmarkt is thans Hamburg en Amsterdam; men zou zich dus vooraf aldaar dienen te vergewissen of een dergelijk artikel verkoopbaar zoude zijn.

Een Kamer van koophandel, of wellicht de nieuw opgerichte Landbouwvereeniging, zou in het belang van den uitvoer in dien geest eene poging kunnen doen en tevens kunnen trachten verbetering te brengen in de qualiteit van de uit te voeren producten, hetgeen bepaald noodig voorkomt, zooals boven ook ten opzichte der Curaçao-schillen gereleveerd werdt.")

Dr. van Hall meent met het oog op divi-divi-culture er nogmaals op de mogen wijzen, dat hij ook Inspecteur is van den landbouw op Curaçao. Hij hoopt op krachtige samenwerking, doch raadt ook aan andere relatie te zoeken, bij de groote laboratoria beter en rijker ingericht dan hij te Paramaribo, bij voorbeeld met de beroemde inrichting te Berlijn. Het laboratorium te Paramaribo en de chimicus staan ook ten dienste van Curaçao. Een analyse wordt geheel kosteloos verricht. Hij heeft wel werk genoeg, maar wil volgaarne ook iets bijdragen tot meerderen bloei van Curaçao.

Doch niet alleen op de ziekte der divi-divi moet men letten, ook op het planten.

Het schijnt, nu, dat er twee soorten divi-divi zijn, kleine en groote. Sommigen plantagehouders planten gaarne kleine, anderen groote.

H. Statius Muller. De kleine divi-divi is over het algemeen meer waard.

Dr. van Hall. Wat is de oorzaak hiervan, hooger looistofgehalte? Men moet dit onderzoeken en zeker weten alvorens te planten.

Echter, mag men niet vergeten, dat een handelsartikel vooral getaxeerd wordt niet zoozeer volgens innerlijke dan wel volgens handelswaarde. De handel zoekt op het oogenblik meer kleine dan groote divi-divi.

Volgde nu een algemeene bespreking over de ziekte der divi-divi als antwoord op de vraag van Dr. van Hall: Waar zit die ziekte? Ten slotte kon men alles resumeeren tot de stelling: De ziekte vertoont zich soms verspreid, doch meestal in dezelfde richting volgens den wind. Ook andere boomen o. a. wabi wordt er door aangetast. Op de vraag, of het wel overal dezelfde ziekte was, welke de boomen teisterde kon geen voldoend antwoord worden gegeven. Het was niet uit te maken of het *wortel* — dan wel blad — of takkenziekte was.

Zoo het wortelziekte is dan moet alle aarde worden weggebracht en door gezonde worden vervangen. Iets wat in 't groot niet uit te voeren is.

Misschien is het echter slechts blad en takkenziekte. Spreker verzocht hem aangetaste takjes en wortels op spiritus naar Paramaribo te zenden, dan kon het onderzocht worden. Ziet men verschillende verschijnselen, dan van ieder verschijnsel iets opsturen. Misschien is het dezelfde ziekte, misschien ook niet.

Ten laatste kwam vruchten-export aan de orde.

Bij een goede verpakking is de afstand van hier naar New-York voor mango's niet te groot, maar wat in 't bijzonder den exporthandel zal bevorderen, is de betere qualiteit. Onze mango is niet edel genoeg en wat klein.

De vruchten worden vanzelve grooter, als de boomen wat verder uit elkander geplant worden.

Juist omdat ze hier groeien op een drogen grond, zullen ze meer geur hebben dan elders, als de soort maar van den alleredelste ware. Veredelen doet men door een wildling, uit een pit gegroeid, bij een edele mangoboom te brengen. Men snijdt een stukje overlangs van beide takken en plaatst den wildling op zulk een hoogte onder den edelen stam dat de beide in verschillende richting overlangs gesneden takken aan elkander sluiten, zoodat de wildling met den edelen tak kan samengroeien; om dit te bevorderen omwindt men de in elkander gepaste takken met kokosvezel en dergelijken. Zijn de takken aan elkander gegroeid, dan snijdt men het stukje, wat vastgegroeid is aan den wildling uit den edelen tak, en een nieuwe edele stam is er verkregen.

In Trinidad volgt men deze methode algemeen.

Ook de ziekte van de oranjeboomen werd nog in 't kort besproken. De schildluizen moet men door middel van een pulverizateur gevuld met whale oil soap, of met petroleumemulsie bespuiten.

Ook het aftreksel van tomatenbladeren schijnt een goed middel, karpatolie is niet afdoende, water en petroleum beter. Zulk een spuit is desnoods nog wel te leen te krijgen in Paramaribo.

Bij mieren moet men het nest opzoeken, zwavelkoolstof instorten en de gatten dichtstoppen.

Kerkelijke Berichten.

† Dinsdag 31 Mei is te Caracas overleden Mgr. Crispulo Uzcategui, aartsbisschop van Caracas en Venezuela. Jarenlang heeft deze Prelaat aan het hoofd gestaan der bisschoppen van Venezuela en vele goede gebruiken ingevoerd in zijn bisdom.

Mgr. Cr. Uzcategui is niet onbekend op Curaçao, de laatste jaren verhinderde een zware ziekte Z. D. H. het bestuur van zijn bisdom waar te nemen en hoorde men hier minder van hem, maar vroeger vertoefde Z. D. H. meermalen op ons eiland, eens, het is nu achttien jaren geleden, tweemaal binnen veertien dagen, ter gelegenheid van de bisschopwijding

van Mgr. C. REIJNEN. De bereidwilligheid, waarmede Z. D. H. tot tweemaal toe gevolg gaf aan het verzoek om naar Curaçao te komen, was wel een bewijs voor zijn vriendelijk en voorkomend karakter. R. I. P.

Vaarwel.

Het was, alsof de *Prins Willem V* wist, dat wij Dr. VAN HALL niet gaarne zagen vertrekken. Donderdag moest de boot al zijn uitgestoomd en eerst heden morgen liep zij zeer zwaar geladen onze haven binnen.

Wij twijfelen er niet aan, of de maand door Dr. VAN HALL in ons midden doorgebracht, zal vruchtbaar werken op den landbouw. Wat wij van zijn komst verwachtten, is geschied, de sympathie voor den landbouw is grooter geworden en nu zij gevoed werd door het enthusiasme der tentoonstellinsdagen, door de nuttige wenken en praktische besprekingen van den Inspecteur, zal zij ook wel krachtig blijven voortleven.

Door zijn vriendelijk en bescheiden optreden wist Dr. VAN HALL langzamerhand de gemoederen te veroveren; telkens blijk gevend van veelzijdige kennis, won hij ons vertrouwen en door zijn oprecht verlangen om ons te helpen, maakte hij zich een vriend van velen.

Van ganscher harte wenschen wij hem een gelukkige voorspoedige reis toe en veel succès bij zijn verderen arbeid. Reeds meermalen is het den Inspecteur gezegd, dat wij vurig verlangen ZEd. spoedig weer in ons midden te zien.

Overscheping.

El Imparcial maakte gisteren den text openbaar van een telegram door den Gouverneur van Trinidad geseind aan den Britschen Zaakgelastigde te Caracas:

„In antwoord op uw telegram van gisteren, verlang ik, dat er zeer ernstig geprotesteerd worde namens mijn Regeering tegen de 30% additioneele rechten, welke zeer nadeelig zullen werken op den handel van Trinidad.

Telegrafisch heb ik mij in verbinding gesteld met den Secretaris van Staat."

Uit verschillende berichten die ons ter oore zijn gekomen, blijkt nu, dat het decreet, waarbij die 30% zullen geheven worden reeds 23 Mei is afgekondigd, maar dat het eerst op een later vast te stellen datum in werking zal treden.

Nog is het tijd, derhalve, om den gevreesden slag tegen te houden. Men schatte de gevolgen toch niet gering. Al bleef dit decreet slechts eenige maanden van kracht, dan zal dit toch voldoende wezen om weer een gedeelte van onzen geregelden handel te doen verloopen, evenals dit vroeger geschied is, toen eenige jaren geleden dezelfde wet was afgekondigd. De goederen komen dan eenvoudig rechtstreeks van New-York naar Venezuela en die handel keert nimmerop Curaçao terug. De kooplieden zullen zich misschien schadeloos kunnen stellen op een of andere manier, doch de *Kolonie* kan de geregelde vaart van een paar booten niet missen. Een kleine vergoeding voor onzen handel werd wel gegeven door het openstellen van La Vela de Coro, maar moeten wij nu tevreden zijn, als we wat *minder slaag* krijgen van een *bevriende* mogendheid, of mogen wij krachtens onze vriendschappelijke betrekkingen met Venezuela niet verwachten, dat èn La Vela de Coro blijft opengesteld, èn de 30% weder vervallen.

Het eene, zoowel als het andere, is een blijk van vriendschap.

Maar wij hier op Curaçao zijn gewend verdrukt te worden en zijn al blijde, als er verandering van juk komt.

Een zuivere toestand is dit niet, het verzwakt ten sterkste het prestige van onze Natie.

„La Justicia".

Welkom, Collega, gaarne nemen wij den ruil aan van Uw blad.

Nagekomen giften.

Ook op St. Eustatius werden ter eere der Koningin-Moeder gelden ingezameld ten bate der lepralijders in onze kolonie. De f 40,25 werden bij beschikking van Vrijdag 10 Juni door den Gouverneur verdeeld over de twee gestichten op Curaçao en St. Eustatius.

Manoeuvres.

Vrijdagmorgen zijn de troepen weder uitgetrokken naar *Veeris* om veldoefeningen te houden.

Bekroning.

De volgende week zullen de verbeteringen en aanvullingen van de bekroningslijst bekend gemaakt worden.

Buitenland.

DE OORLOG.

Alles wordt voor Port-Arthur op haren en snaren gezet. De vesting *moet genomen* worden volgens Japan, en ten koste van wat het wil, *behouden* blijven volgens den Rus.

Port-Arthur is de eigenlijke twistappel en wij gelooven stellig, dat de inneming van dit fort een begin zal wezen van het einde van den oorlog. En dat het zoo ver spoedig komen zal, betwijfelen wij geen oogenblik.

Japan *moet* Port-Arthur innemen, niet alleen om een tegenwicht te hebben tegenover Vladivostock, maar ook om Rusland te treffen in het hart en een einde te maken aan den krijg. Binnen deze vesting zijn de voornaamste strijdkrachten van Rusland verzameld, vóór het fort liggen de beste oorlogsschepen. Wordt deze stad genomen, dan is er geen ontkomen van de russische vloot mogelijk. Het nauwe kanaal vol mijnen geeft geen voldoende doortocht bij een haastig vertrek.

De Czaar zelve heeft reeds bevolen in geen geval zich over te geven en wijd en zijd wordt verkondigd, dat Port-Arthur het nog wel een jaar kan uithouden. Dit is ons een veeg teeken.

De regentijd breekt aan, de legers moeten onder dak gebracht, anders zijn de onkosten, de ziekte en ellende niet te berekenen. De beslissende slag kan men ieder oogenblik verwachten.

Ingezonden Mededeelingen.

Advertentien.

GOUVERNEMENTS WISSELS.

Op aanstaanden Dinsdag, den 14n. Juni a. s., zullen door het Gouvernement dezer kolonie verkocht worden wissels op het Ministerie van koloniën, ten bedrage van f 20,000.— (Twintig duizend gulden), betaalbaar zeven dagen nazicht.

De hoegrootheid der wissels kan naar verkiezing van belanghebbenden worden bepaald, echter voor geen minder bedrag van f 50.— (Vijftig gulden), en met geen minder breuk dan van f 5.— (Vijf gulden).

De wijze van verdeeling, over de verlangde stellen wissels, van de ingeschreven sommen behoort in de inschrijvingbiljetten opgegeven te worden.

Gegadigden gelieven hunne inschrijvingsbiljetten, waarin geene voorwaarden mogen worden gesteld, op bovengemelden datum, uiterlijk tot en met het vallen van het middagschot, ter Administratie van financiën in te zenden.

Aan belanghebbenden wordt bekend gemaakt, dat declaratiën ten laste van de Koloniale Kas in voldoening van de bedragen der wissels zullen worden aangenomen.

Bij het openen der biljetten kunnen de inschrijvers tegenwoordig zijn of wel zich doen vertegenwoordigen.

De wissels moeten uiterlijk den 22 dezer maand worden afgehaald.

Curaçao, den 10n. Juni 1904.

De Aministrateur van Financiën,
C. MULLER.

TIJDTAFEL

van de stoomschepen der „Red D Line" tusschen

NEW-YORK,

PUERTO RICO, VENEZUELA en CURAÇAO.

1904.	Marcb.	Carcas	Zulia	Philad.	Marcb.	Caraas
Vertrekt van NEW-YORK	Mei 21	Mei 28	Juni 4	Juni 11	Juni 18	Juni 25
Komt aan te SAN JUAN		Juni 2		16		30
Vertrekt van „		3		17		Juli 1
Doet CURAÇAO aan		5		19		3
Komt aan te LA GUAIRA	28	6	11	20	25	— 4
Vertrekt van „	30	8	13	22	27	6
Komt aan te PTO. CABELLO		9		23		7
Vertrekt van „		10		24		8
Komt aan te CURAÇAO	31	11	14	25	28	9
Vertrekt van „	Juni 6	12	20	26	Juli 4	10
Doet LA GUAIRA aan		13		27		11
„ SAN JUAN „		15		29		13
Komt aan te NEW-YORK	13	20	27	Juli 4	11	18

Dienst tusschen Curaçao en Maracaibo.

	Marcb.	Merida	Zulia	Merida	Marac.	Merida
Vertrekt van CURAÇAO	Mei 31	Juni 6	Juni 14	Juni 20	Juni 28	Juli 4
Komt aan te MARACAIBO	Juni 1	7	15	21	29	5
Vertrekt van „	4	10	18	24	Juli 2	8
Komt aan te CURAÇAO	5	11	19	25	3	9

Drukker:
ALFREDO F. SINTIAGO.